

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy, soudkyně JUDr. Miluše Doškové a soudce JUDr. Filipa Dienstbiera v právní věci žalobkyně: **Olpen Corporation, s. r. o.**, se sídlem V Zátiší 810/1, Ostrava, zastoupena Mgr. Elenou Pospíšilovou, advokátkou se sídlem Dolní náměstí 112/26, Olomouc, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 6. 2018, č. j. 28205/18/5100-41451-711055, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 2018, č. j. 25 Af 40/2018 - 14,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 2018, č. j. 25 Af 40/2018 – 14, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Žalobkyně podala odvolání proti dodatečnému platebnímu výměru na daň z přidané hodnoty za zdaňovací období únor 2015. Správce daně však podané odvolání vyhodnotil jako opožděné. V návaznosti na to žalobkyně požádala o navrácení lhůty v předešlý stav; tuto žádost však žalovaný rozhodnutím ze dne 20. 6. 2018, č. j. 28205/18/5100-41451-711055, zamítl.

[2] Proti rozhodnutí žalobkyně brojila správní žalobou. Krajský soud ji dne 15. 8. 2018 vyzval k úhradě soudního poplatku ve lhůtě 15 dnů od doručení výzvy. Dne 23. 8. 2018 byla na účet soudu připsán platba ve výši 3.000 Kč z účtu obchodní společnosti AGERNETA PLUS s.r.o., variabilní symbol: 253004018. Krajský soud sepsal dne 27. 8.

2018 žádost o identifikaci platby, kterou adresoval shora označené obchodní společnosti. Žádost odeslal poštou; adresát si zásilku nepřevzal.

[3] Dne 2. 10. 2018 soud řízení v záhlaví uvedeným usnesením pro nezaplacení soudního poplatku zastavil.
[4] Výzvou ze dne 22. 10. 2018 krajský soud zaslal AGERNETA PLUS v pořadí druhou žádost o identifikaci platby, kterou obchodní společnost převzala dne 26. 10. 2018.

[5] Dne 31. 10. 2018 došlo k převedení částky zaslané soudu od AGERNETA PLUS na platbu soudního poplatku žalobce.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[6] Proti usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost.

[7] Stěžovatelka v ní namítá, že soudní poplatek zaplatila včas. Skutečnost, že dle soudu včas nezaplatila soudní poplatek, stěžovatelka zjistila až na základě přípisu soudu (druhá žádost o identifikaci platby). Neprodleně kontaktovala „účtárnu soudu“ a pracovnice ji ujistila, že poplatek je již správně spárován. Ke kasační stížnosti připojila výpis z účtu obchodní společnosti AGERNETA PLUS.

[8] Dále stěžovatelka adresovala Nejvyššímu správnímu soudu doplnění kasační stížnosti. V něm uvedla, že obchodní společnosti AGERNETA PLUS byla žádost k identifikaci platby doručována prostřednictvím držitele poštovní licence, ač měla zřízenou datovou schránku. Pro výše uvedené navrhla zrušit usnesení krajského soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

[9] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Kasační stížnost je projednatelná. Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů. Ověřil, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná. K tomuto závěru nicméně soud dospěl na základě (do jisté míry specifických) okolností souzené věci, a jeho úvahy tak nelze generalizovat.

[11] Nejvyšší správní soud nejprve připomíná, že bylo-li řízení zastaveno, přichází pojmově v úvahu pouze kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., jako zvláštní ustanovení ve vztahu k ostatním důvodům podle § 103 odst. 1 s. ř. s. (srov. např. usnesení NSS ze dne 27. 4. 2011, č. j. 2 As 15/2011 - 111). Nejvyššímu správnímu soudu tak přísluší se v souzené věci zabývat pouze tím, zda bylo namístě řízení zastavit, tj. zda krajský soud správně a přezkoumatelným způsobem posoudil otázku včasného zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu a zda zastavením řízení respektoval i právo stěžovatelky na spravedlivý proces.

[12] Dle nálezu Ústavního soudu ze dne 21. 5. 2019, sp. zn. I. ÚS 2535/18 *„Listina základních práv a svobod v čl. 36 odst. 1 Listiny zaručuje každému možnost domáhat se svého práva u nezávislého a nestranného soudu (případně u jiného orgánu). Podmínkou ovšem je, že se tak musí stát ‚stanoveným postupem'. Součástí tohoto postupu jsou veškeré zákonem stanovené požadavky kladené na účastníka řízení, jež musí být z jeho strany splněny, aby soud mohl rozhodnout v jeho věci a aby při tom mohl zohlednit jím předestřená tvrzení a důkazy. Jednotlivě ani ve svém celku nesmí představovat takové omezení přístupu k soudu, které by se práva na soudní ochranu dotýkalo v samotné jeho podstatě a fakticky by tak znemožňovalo jeho uplatnění [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 281/04 ze dne 25. srpna 2005 (N 165/38 SbNU 319)]. Uplatnění řady práv je podmíněno zaplacením příslušného poplatku, což je též součástí stanoveného postupu ve smyslu čl. 36 odst. 1 a 4 Listiny [odst. 40 nálezu sp. zn. Pl. ÚS 9/15 ze dne 8. 8. 2017 (338/2017 Sb.)].*

Povinnost hradit soudní poplatky a dodržovat procesní lhůty je standardní podmínkou řádného vedení soudního řízení, a je proto na poplatníkovi, aby lhůty stanovené soudem v přiměřené délce dodržel a svou povinnost zaplacení soudního poplatku za podaný návrh splnil [srov. nález sp. zn. Pl. ÚS 2/07 ze dne 13. 11. 2007 (N 193/47 SbNU 539) či usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1286/16 ze dne 24. 5. 2016 a sp. zn. II. ÚS 438/18 ze dne 17. 4. 2018]. Ústavní soud opakovaně konstatoval, že současná úprava § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (tj. ve znění zákona č. 296/2017 Sb.) je ústavně přijatelná: zastavení řízení v případě marného uplynutí soudcovské lhůty v délce alespoň 15 dnů není nepřiměřené ve vztahu k možnosti uplatnit u soudu tvrzené právo, neboť jde již o lhůtu náhradní pro případ nesplnění povinnosti zaplatit soudní poplatek společně s podáním návrhu [§ 4 odst. 1 písm. a) zákona o soudních poplatcích]. Nadto je možné se negativnímu následku zastavení řízení vyhnout podle § 9 odst. 4 písm. c) zákona o soudních poplatcích, tedy včasným vysvětlením důvodů, pro které poplatník dosud nemohl poplatek zaplatit. Poplatníkům v zásadě nic nebrání, aby svou poplatkovou povinnost řádně splnili již při podání žaloby. Pokud tak neučiní, a dokonce tak neučiní ani v dodatečné lhůtě poskytnuté soudem, je zastavení řízení logickým a ústavně konformním důsledkem jejich pasivity (srov. usnesení sp. zn. IV. ÚS 1334/18 ze dne 15. 5. 2018 či sp. zn. I. ÚS 1335/18 ze dne 20. 6. 2018).

[13] V projednávané věci se v řízení odehrála řada nešťastných příhod.

[14] Soudní poplatek byl uhrazen obchodní společností AGERNETA PLUS včas, avšak byl uveden vadný variabilní symbol. Zaplacení soudního poplatku není podmíněno osobní úhradou stěžovatelem (srov. rozsudek rozšířeného senátu ze dne 22. 7. 2005, č. j. 2 Afs 187/2004 - 69, č. 726/2005 Sb. NSS).

[15] Krajský soud vyzval výše uvedenou obchodní společnost k identifikaci platby, ale výzvu nedoručil řádně, neboť nedoručoval do datové schránky a adresát se s obsahem zásilky neseznámil (srov. rozsudek ze dne 4. 4. 2013, č. j. 7 Afs 73/2012 – 35, nebo ze dne 10. 4. 2013, č. j. 4 As 6/2013 – 28). Obchodní společnost AGERNETA PLUS na ni nemohla reagovat a variabilní symbol opravit.

[16] Soud je proto postaven před otázku, zda s ohledem na skutečnost, že stěžovatelka nechala zaplatit soudní poplatek třetí osobu, přesto si sama včasnost a správnost úhrady neověřila, a v řízení byla zastoupena právní profesionálkou, kasační stížnost zamítnout,

nebo usnesení krajského soudu zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení s přihlédnutím k tomu, že špatně uvedená byla pouze jediná číslice ve variabilním symbolu a nedošlo k řádnému doručení žádosti o identifikaci platby, což není mezi stranami sporné.

[17] Soud se přiklonil ke druhé variantě. Vyšel z toho, že částka odpovídající soudnímu poplatku byla na účet soudu připsána včas. V řízení nenastaly pochybnosti o tom, že by obchodní společnost AGERNETA PLUS či stěžovatelka jednaly při úhradě ve zlé víře (jejich jednání neneslo znaky obstrukční či zneužívající praktiky a soud ani neshledal z minulosti indicie, které by tomu nasvědčovaly).

[18] Tvorba variabilního symbolu soudního poplatku má svá pravidla. Dle přílohy č. 3 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 19. 12. 2012, č. j. 4/2012-INV-M, o vymáhání pohledávek, se variabilní symbol pro soudní poplatky skládá z deseti čísel (míst) a je tvořen ze spisové značky. Prvé a druhé místo je určeno pro pořadové číslo senátu, třetí a čtvrté místo představuje druh rejstříku, páté až osmé místo je pořadovým číslem příslušného rejstříku a poslední dva místa označují rok napadení věci.

[19] V projednávané věci se variabilní číslo lišilo jedinou číslicí, která byla logicky odvoditelná. Soudní útvar odpovědný za párování soudních poplatků (účtárna) pochybil, nespároval-li variabilní symbol částky uhrazené obchodní společností AGERNETA PLUS (253004018) s variabilním symbolem sp. zn. (2539004018) či o věci k dotazu soudce na úhradu soudního poplatku neinformoval. Z variabilního symbolu uvedeného obchodní společností totiž bylo možné dovodit pořadové číslo senátu (25), pořadové číslo věci (40) a rok (2018). Existuje však i mnoho dalších alternativ. Podstatné je, že pokud se na soudní útvar obrátí soudce s dotazem, zda nepřišla platba ke sp. zn. 25 Af 40/2018, tedy platba k variabilnímu symbolu 2539004018, nelze než uzavřít, že variabilní symbol uvedený AGERNETA PLUS měl být vyhodnocen jako potenciální platba soudního poplatku a ve věci mělo před zastavením řízení dojít k dalším procesním krokům (neformální dotaz či formální výzva adresovaná stěžovatelce apod.).

[20] Nedal-li v projednávané věci soudní útvar na vědomí soudci odpovědnému za ověření zaplacení soudního poplatku, že eviduje uhrazenou částku, které variabilní symbol by mohl být variabilním symbolem soudnímu poplatku, nezbývá než rozhodnout ve prospěch stěžovatele.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto usnesení krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V něm bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud rozhodne v novém rozhodnutí rovněž o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** o pravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. června 2019

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu